

ŠVIESOS IR GYVYBĖS SLĖPILINGUMAS

*(Apie tai pasakytos kalbos Mokytojų suvažiavime
Neustadte 1947 m. gruodžio 3 d.
suglaustai parašytas turinys)*

A. Šviesa ir gyvybė yra kasdienės patirties dalykas. Todėl rodosi, kad apie jiedvi nieko slėpiningo negalėtų būti. Šviesa akimis regima. O gyvybė kiekvieno žmogaus savo žmogystoje nujaučiama. Žinoma, ir yra šalia šviesos tamsa ir mirtis ties gyvybe.

Bet šviesa ir gyvybė viena nuo kitos regimai priklauso. Gyvybė atsiskleidžia šviesoje. Gyvybė ir tiesiog traukia šviesą savęsi ir tuo įsigali. Žinomi yra ir įmigimas bei atbudimas žmonių ir gyvūnų, ir tarpimas, augimas visų augmenų ir gyvūnų šviesoje. O tai jau kažkaip slėpininga.

B. Geriau stebint gyvybę, aiškėja, kad ji yra laipsniuota nuo augmenų per gyvūnus iki žmogaus. Augmenyse gyvybė yra tarsi vienoda, bet gyvūnuose jau dvejojama, o žmonėse tūleriopa. O kad rodosi, kad šviesa težadina tą gyvybę, kuri augmenyse apsireiškia, tad vis dėlto patiriama, kad ji siekia giliau. Šviesai dingstant, gyvūnai ir žmonės įminga; jai auštant, jie pabunda. Tuo tarpu kūno gyvumas liekasi pastovus, bet vidinysis sukyla ir vėl pradingsta.

Bet žmogui aiškėja dar kita kas. Pabusdamas jis jaučiasi ne tiktai gyvėjęs, ale tiesiog šviesėjęs, pats tapęs šviesa, kame šviesa ir gyvybė sutampa. Ir jis numano šviesą ir gyvybę savo sąmoningume, ypatingame savo sąmonės laipsnyje. O ta sąmonė veikia visa, kas žmogų apspinta, kas jį pataiko. Ji visa tai nušviečia ir padaro patirties dalyku. Taip pat ir tai, kuo saulė paveikia žmogų, patiriama kaip šiluma ir šviesa.

C. Atrodo, kaip kad iš saulės atkylanti šviesa per tolimą erdvę iki žemės ir ją visai aptvinsta. O tik nėra taip. Iš saulės sklinda ypatingos jėgos, kurios, žemę pasiekusios, sukelia tai, kas vadinama šviesa, — žemė sušvinta, sušvinta taip ir mėnuo bei kitos planetos. Bet visa erdvė, tarp jų ir saulės, liekasi tamsi. O kad tos šviesos nėra, matome naktį spygsant tik žvaigždes kaip mažus žiburėlius.

Iš to reikia spręsti, kad žemėje yra tai, kas, saulės paveikiama, gyvėja ir šviesėja, nors žemė suprasta kaip didis oro rutulys, kurio branduolas yra kietas, akmeninis, iš dalies ugingas ir vandeningas, ir kame susikuria visoks gyvumas.

Bet vis liekasi slėpininga, kaip negyvojoje ir tamsiojoje žemėje gali sukilti šviesa ir gyvybė. O abi dar pasireiškia įvairiais laipsniais, ir kad vienas kitą veikia taip, kad jo šviesa ir gyvybė ryškėja. Augmenų gyvumas prisunkia ir gyvina mineralus. Daro tai ir gyvūnų, ir žmogaus gyvumas, bet jau tik tai, ką augmenys yra jau gyvinę. Bet vidinis žmogaus gyvumas jau kitą uždavinį sprendžia. Ir tame nors kiek aiškėja šviesos ir gyvybės slėpiningumas. Savo gyvybe žmogus šviesina, bet ir temdina kitų žmonių ir gyvūnų gyvybę.

D. Senovėje dažnai buvo skelbiama, kad visa, kas yra, — visa gyvybė ir visi pasirodymai iškyla iš amžinosios šviesos. O apie žmones, apie jų esmę — būtent jos sąmonę — sakyta, kad jie yra pasaulio šviesa (Mt 5, 14). Visa Visata numanyta kaip šviesos išdava. Šviesa — viso gyvenimo motina.

Šviesos pakitimas buvo todėl ir labai stebimas ir ypatingomis šventėmis prisimenamas. Tam apreikšti buvo ugnis kuriama. Ji teikia šilumą ir šviesą ir taip yra

gyvybės gaivestis. Šventnamiuose liepsnodavo nuolatai ugnelė ne vien šaltuose, ale ir šiltuose kraštuose, kaip ir šiandien žvakėse.

O kurstytojos būdavo skaisčios mergaitės, lietuvių vadinamos vaidilutėmis, Romoje — vestalinėmis. Jos tegalėjo būti tam įpareigojamos, kadangi moterų numanytos kaip gyvybės nešėjos iš vienos kartos į kitą ir kad ta gyvybė yra šviesesnė, kuo yra skaistesnės moterys. Skaisčiosios todėl ir buvo kaip šventos garbinamos ir tiesiog dievinamos. Dievo apsireiškimas žmonėse teatrodė galimas tik per skaisčią motiną.

Bet buvo numanyta, kad pagrindine šviesa yra ir gyvybė, o tikras Didis Slėpinys — iš kurio, kuo ir kuriopį yra viskas (Rom 11, 36). O žmoguje šis kilimas Jopi turėtų kuo aiškiau pasireikšti. Tuo šviesos ir gyvybės slėpiningumas tikrai atsiskleistų.

E. Tai žmonės senovėje visai aiškiai numanė. Bet ir tai, kad žmogus ir pats turėtų tam dėti pastangas. Buvo apeigų, vadinamų misterėmis. Jose žmogus galėtų tapti nauju žmogumi. Naujas gyvenimas, nauja šviesa turi jame užgimti ir sušvisti.

Tikybiniais padavimais ir yra gražiai pareikšta, kaip tas gimimas vyksta karvidėje, kaip apie jį skelbia gyvulių ganytojams, kaip jie raginami nesibijoti, kadangi jiems pranešamas didis džiaugsmas, kuris bus patiriamas visų tautų, nes yra gimęs jiems išganytojas. Ir tuojau apspinta ši pranešėją dangiškų galių nesuskaitomas tytveikas, kuris visą erdvę pildo skambumo apie Dievo garbę aukštybėje, apie ramybę žemėje ir apie žmonių pasimėgimą.

Ir skelbiama iki mūsų dienų, kad Dievo apsireiškimui žmoguje pasiskirti yra žmogaus gyvenimo prasmė ir uždavinys. Visas žemesnis gyvumas siekia įsigalėjimo regimame pasaulyje, juslėmis patiriamojame šviesoje. Veikiamas pasaulio jėgų, tokio įsigalėjimo nori ir žmogus. Bet esmiškam jo gyvėjimui yra būtinas žmogaus atsigrėžimas į amžinąją šviesą, Didįjį Slėpinį. Jam pasišvęsdamas, Jis jį padaro naujos gyvybės žmogumi. Žmoguje užgimsta Dievo sūnus.

Sakė Angelas Silėsius: „Jei Kristus būtų, tūkstantį kartų užgimęs Betliejuje, o ne tavyje, tu liktasi mirtingas“. Tiktai Amžinoji Šviesa tegali sukelti žmoguje amžiną nepragaištančią gyvybę, kuri yra ir pati šviesa.

Taip tada žmogus išauga iš visų sunkumų ir iš pragaištės. Jame atsiskleidžia esmiškasis žmoniškumas. Ir atitinkamai jo gyvenimas veikia visą gyvenimą, ypačiai kitus žmones kaip Amžinosios Šviesos ir Gyvybės atspindys. Nuolatai turi jis į Ją glaustis.

Tada ir visai kitoks atrodo visas gyvenimas. Visa, kas yra, jo žvilgiui aiškėja kaip prisunktas ypatingos jėgos ir paliestas gyvybės. Visur yra kitimo, kuris liudija gyvenimą.

Bekraštė Visata ir nebeatrodo tuščia ir tamsi, ale pilna neapsakomu greitumu judančių gyvų galių, kurios šviečia ir visą erdvę pildančiojoje tamsoje. Bet už tos tamsos šviesėjusiam žmogui šviečia be pakitimo Amžinoji Šviesa.

O kad pasaulio gyvenime ir patiriamas nuolat šviesos ir gyvybės pakitimas, jos sukilimas ir dingimas, už visa tai laukia jo nepragaištančioji, už mirties laukia jo gyvybė, už tamsos — šviesa. Ir šviesos bei gyvybės slėpiningumas yra jam atidengtas.

Spausdinama iš žurnalo „Žingsniai“ (1948m. Nr. 13, P.-13).